

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๐/๒๕๔๗

วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๗

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ สรุปข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ ดังนี้

นายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) ตั้งแต่วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๓๕ ตามคำสั่งวุฒิสภา ที่ ๓/๒๕๓๕ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๓๕ เรื่อง แต่งตั้งข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง โดยนายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน และคู่สมรส (นางนวลเพ็ญ ภัทรเลาหะ) กรณีเข้ารับตำแหน่งต่อสำนักงาน ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ต่อมา นายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ พ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๑ และได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๑ โดยมีรายละเอียดของทรัพย์สินแต่ละรายการเป็นเช่นเดียวกับรายการทรัพย์สิน กรณียื่นเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา แตกต่างกันเพียงจำนวนเงินฝากใน ๓ บัญชีเงินฝากของนายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ ที่เพิ่มขึ้นประมาณ ๗ ล้านบาท

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวแล้ว ตรวจพบรายการทรัพย์สิน ๓ รายการ ที่นายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ มิได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ที่ได้ยื่นไว้ในกรณีเข้ารับตำแหน่งซึ่งแสดงรายการทรัพย์สินที่มีอยู่ในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และกรณีพ้นจากตำแหน่ง ซึ่งแสดงรายการทรัพย์สินที่มีอยู่ในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๑ ปรากฏรายละเอียด คือ

(๑) บัญชีเงินฝากของนายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบว่ามีอยู่ในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ แต่นายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ มิได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จำนวน ๒๑ บัญชี และจำนวน ๑๘ บัญชี รวมเป็นเงิน ๖๕๘,๓๓๕,๑๓๖.๐๖ บาท และ ๓๒๐,๑๔๕,๘๑๘.๒๐ บาท ตามลำดับ

(๒) บัญชีเงินฝากของนางนวลเพ็ญ ภัทรเลาหะ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบว่ามีอยู่ในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ แต่นายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ มิได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จำนวน ๔ บัญชี รวมเป็นเงิน ๑,๑๕๔,๔๓๕.๘๔ บาท และ ๕๓๕,๑๔๐.๕๒ บาท ตามลำดับ

(๓) รายการที่ดินของนายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบว่ามีอยู่ในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ แต่นายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ มิได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จำนวน ๑๗ แปลง รวมราคาประเมินของกรมที่ดิน ๑๘๖,๐๘๖,๒๐๐.๐๐ บาท และ ๑๕๕,๑๕๒,๑๐๐.๐๐ บาท ตามลำดับ

การที่นายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ ที่ปรึกษาประธานวุฒิสภายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่ง โดยระบุว่า ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ตนมีเงินฝาก ๓ บัญชี จำนวนเงินรวม ๓๕ ล้านบาท ที่ดิน ๒๖ แปลง เนื้อที่รวม ๘๕ ไร่ ๓ งาน ๘๘.๓๐ ตารางวา มูลค่า ๕๐ ล้านบาท ส่วนทรัพย์สินของกลุ่มสมรส ระบุว่าไม่มีทรัพย์สินและหนี้สินแต่อย่างใด และยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่ง โดยระบุว่า ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ ตนมีเงินฝาก ๓ บัญชี จำนวนเงินรวม ๘๒ ล้านบาท ที่ดิน ๒๖ แปลง เนื้อที่รวม ๘๕ ไร่ ๓ งาน ๘๘.๓๐ ตารางวา มูลค่า ๕๐ ล้านบาท ส่วนทรัพย์สินของกลุ่มสมรส ระบุว่าไม่มีทรัพย์สินและหนี้สินแต่อย่างใดเช่นกัน แต่จากการตรวจสอบของสำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏว่า นายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ ยังมีบัญชีเงินฝากที่มีได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอยู่อีก จำนวน ๒๑ บัญชี เป็นเงินรวม ๖๕๘,๓๓๕,๑๓๖.๐๖ บาท (ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐) และจำนวน ๑๘ บัญชี เป็นเงินรวม ๓๒๐,๑๔๕,๘๑๘.๒๐ บาท (ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓) ส่วนของนางนวลเพ็ญ ภัทรเลาหะ กลุ่มสมรสมีบัญชีเงินฝากที่มีได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จำนวน ๔ บัญชี เป็นเงินรวม ๑,๑๕๔,๔๓๕.๘๔ บาท (ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐) และเป็นเงินรวม ๕๓๕,๑๔๐.๕๒ บาท (ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓) ในส่วนของที่ดินปรากฏว่า นายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ ยังมีที่ดินที่มีได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จำนวน ๑๗ แปลง

รวมเนื้อที่ประมาณ ๘๓ ไร่ ๑ งาน ๕๙.๙๐ ตารางวา โดยนายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ ซึ่งเจ้านางเยาวพา วณิชยวรนันต์ เลขานุการของตนเป็นผู้จัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาให้ตนลงลายมือชื่อ ตนมิได้อ่านข้อความเนื่องจากมีภารกิจมากจึงลงลายมือชื่อไป และนางเยาวพา วณิชยวรนันต์ ก็มีได้ประสานงานกับนางสาวอรทัย เวสสานนท์ สมุห์บัญชีบริษัทอุตสาหกรรมท่อน้ำไทย จำกัด ซึ่งเป็นผู้ดูแลเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากของตนอีกผู้หนึ่งด้วย แต่นางเยาวพา วณิชยวรนันต์ ซึ่งเจ้ว่ารายละเอียดเกี่ยวกับเงินฝากและที่ดินที่เป็นทรัพย์สินของนายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ ว่านายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ เป็นผู้จัดเตรียมเอกสารมาให้ทั้งสิ้น ตนจึงทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จากเอกสารหลักฐานดังกล่าวเท่านั้น

คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่า นายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ ซึ่งประกอบธุรกิจมาเป็นเวลานาน โดยในการประกอบธุรกิจได้ใช้ความระมัดระวังในการดำเนินธุรกิจของตนจึงมีฐานะมั่นคง การจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนก็มีระเบียบเพื่อป้องกันการสับสนเช่น มอบหมายให้พนักงานแต่ละคนดูแลบัญชีเงินฝากแต่ละประเภทของตน ส่วนเอกสารเกี่ยวกับที่ดินก็เป็นผู้เก็บรักษาไว้เอง เมื่อจะใช้งานใดโดยการมอบหมายให้ผู้อื่นไปดำเนินการก็ทำหลักฐานไว้เป็นกิจจะลักษณะ โดยพฤติการณ์ดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่านายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ ย่อมทราบดีว่าตนมีทรัพย์สินมากน้อยเพียงใด การที่แสดงรายการเงินฝากของตนมาเพียง ๓ บัญชี เป็นเงินรวม ๙๕ ล้านบาท ที่ดิน ๒๖ แปลง ซึ่งถือว่ามิมูลค่าไม่ถึงครึ่งของทรัพย์สินที่มีอยู่ แต่ที่แสดงมาเพียงบางส่วนก็โดยมิมูลเหตุชักจูงใจที่ว่าแสดงพอเป็นพิธีไม่เชื่อว่าจะมีการตรวจสอบอย่างจริงจัง

คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ในการประชุมครั้งที่ ๔๕/๒๕๔๖ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ด้วยคะแนนเสียง ๘ เสียง ว่านายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ดังนี้

(๑) ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า นายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

(๒) ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า นายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ตรวจพบว่าการกระทำดังกล่าว และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ศาลรัฐธรรมนูญในการประชุม เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๖ มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป พร้อมทั้งมีคำสั่งให้แจ้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบและส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา สรุปความได้ว่า การที่ผู้ถูกร้องมิได้แสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ผู้ถูกร้องยอมรับว่าอาจจะไม่รอบคอบในการดำเนินการให้เจ้าหน้าที่กรอกบัญชี แต่ผู้ถูกร้องไม่มีเจตนาที่จะแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงแต่อย่างใด เพราะเมื่อผู้ถูกร้องพบว่าบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินบกพร่อง ผู้ถูกร้องก็ได้ดำเนินการแก้ไขโดยหลังจากที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา ใกล้เคียงครบ ๑ ปี ผู้ถูกร้องได้รับการแจ้งจากผู้คุ้นเคยกันว่าผู้ถูกร้องมีหน้าที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่ง ผู้ถูกร้องได้นำสำเนาบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ได้เคยยื่นไว้ทั้งสองครั้งมาตรวจสอบเพื่อเตรียมการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของภริยาด้วย ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติม ต่อผู้ร้องอีก ๒ ครั้ง ดังนี้

ในวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๔ และวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๔ ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องเพิ่มเติมหลายรายการ เช่น

- (๑) เงินฝากธนาคารพาณิชย์ รวม ๒๓ บัญชี เป็นเงิน ๑,๐๕๐,๑๘๗,๓๘๑.๕๘ บาท
- (๒) ที่ดินรวม ๔๘ แปลง ราคาประมาณ ๓๕,๖๔๕,๑๗๐ บาท
- (๓) หลักทรัพย์และเงินลงทุนอื่น (หุ้นที่ถือในบริษัท ลำลูกกา รีสอร์ท จำกัด และบริษัท ลำลูกกาแลนด์ จำกัด รวมจำนวน ๑๕๐,๐๐๐ หุ้น) มูลค่าประมาณ ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท
- (๔) เงินฝากธนาคารพาณิชย์ รวม ๑๓ บัญชี เป็นเงิน ๖๓,๗๒๕,๐๔๗.๖๕ บาท
- (๕) เงินฝากธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินอื่นในรูปบัตรเงินฝาก รวม ๓ บัญชี เป็นเงิน ๑๗๒,๗๐๕,๑๐๒.๗๖ บาท เป็นต้น รวมราคาทรัพย์สินที่ยื่นเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๔ ประมาณ ๑,๑๒๗,๗๓๖,๕๕๑.๕๘ บาท และที่ยื่นเมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๔ ประมาณ ๑,๐๐๕,๑๕๖,๒๐๑.๒๗ บาท

นอกจากนั้น ผู้ถูกร้องยังได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินของภริยา (นางนวลเพ็ญ ภัทรเลาหะ) อีกด้วย คือ

- (๑) เงินฝากธนาคารพาณิชย์ รวม ๕ บัญชี เป็นเงิน ๓,๓๘๒,๓๔๔.๖๕ บาท
 - (๒) หลักทรัพย์และเงินลงทุนอื่น (หุ้นที่ถือในบริษัทจำกัด รวม ๓ บริษัท) มูลค่าประมาณ ๖๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท
 - (๓) ที่ดินรวม ๔ แปลง ราคาประมาณ ๔,๖๐๐,๐๐๐ บาท
 - (๔) รถยนต์นั่งส่วนบุคคลยี่ห้อโตโยต้า โคโรลล่า ๑ คัน ราคาประมาณ ๗๒๐,๐๐๐ บาท
- สรุปได้ว่าทรัพย์สินของผู้ถูกร้องที่ได้เคยยื่นไว้และยื่นเพิ่มเติม รวมทรัพย์สินราคาประมาณ ๒,๓๐๗.๕ ล้านบาท

ส่วนทรัพย์สินของภริยา (นางนวลเพ็ญ ภัทรเลาหะ) รวมราคาประมาณ ๓๔,๒๐๒,๓๔๔.๖๕ บาท ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณารับหนังสือคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องทั้งหมดรวมไว้ในสำนวนพร้อมทั้งมีคำสั่งแจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ

ประเด็นพิจารณาและคำวินิจฉัย

พิจารณาแล้วมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดสามประเด็น คือ

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และจะต้องถูกบังคับตามมาตรา ๒๕๕ หรือไม่

ประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ หรือไม่

ประเด็นที่สาม ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่ง และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้ว **ประเด็นที่หนึ่ง** ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และจะต้องถูกบังคับตามมาตรา ๒๕๕ ทั้งนี้เพราะ

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี
- (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวรวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ บัญญัติว่า "ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ฯลฯ"

ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา โดยเข้ารับตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๓๕ และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ เป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๖๑ (๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๖) และตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๕) จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติไว้ และมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ต่อผู้ร้อง

ประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ หรือไม่

ผู้ถูกร้องอ้างว่า ตนได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติมต่อผู้ร้องสองครั้งปรากฏหลักฐานตามหนังสือของผู้ถูกร้อง ฉบับลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๔ และฉบับลงวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๔๔

มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

ตามหนังสือฉบับแรก ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๔ นายวิฑูรย์ได้แจ้งบัญชีเงินฝากธนาคารเพิ่มเติมจำนวน ๒๓ บัญชี เป็นเงินทั้งสิ้น ๑,๐๕๐,๑๘๗,๓๘๑.๕๘ บาท ที่ดินและอสังหาริมทรัพย์จำนวน ๕๓ รายการ คิดราคาโดยประมาณ ๓๗,๕๔๕,๑๗๐.๐๐ บาท รวมเป็นมูลค่าทรัพย์สินที่แจ้งเพิ่มทั้งสิ้น ๑,๑๒๗,๗๒๖,๕๕๑.๕๘ บาท

ตามหนังสือฉบับที่สอง ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๔ นายวิฑูรย์ได้แจ้งบัญชีเงินฝากธนาคารเพิ่มเติมจำนวน ๑๓ บัญชี เงินฝากสถาบันการเงิน ๓ บัญชี เงินลงทุน เงินให้กู้ยืม เพิ่มเติมเป็นเงินทั้งสิ้น ๕๑๐, ๓๕๘,๒๐๑.๒๗ บาท ที่ดิน ๔๕๑ แปลง พร้อมโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างเพิ่มเติม คิดราคาโดยประมาณ ๕๔,๗๕๘,๐๐๐.๐๐ บาท รวมมูลค่าเป็นทรัพย์สินที่แจ้งเพิ่มทั้งสิ้น ๑,๐๐๕,๑๕๖,๒๐๑.๒๗ บาท และในคราวนี้ ผู้ถูกร้องได้แจ้งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในส่วนของผู้สมรสด้วย รวมมูลค่าเป็นทรัพย์สิน ๗๔,๒๐๒,๗๔๔.๖๕ บาท

อย่างไรก็ตาม มีหลักฐานปรากฏว่า ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติม นั้น ผู้ร้อง (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ได้ดำเนินการตรวจสอบความมีอยู่จริงของรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องหลายครั้ง ตัวอย่างที่ชัดเจนและมีหลักฐานประกอบในสำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งมาเพื่อพิจารณา เช่น ตามหนังสือของธนาคารเอเชีย ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๑ และหนังสือของธนาคารกสิกรไทย ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๔๑ ต่างอ้างตรงกันว่าได้รับหนังสือของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขอความร่วมมือในการตรวจสอบบัญชีเงินฝากของผู้ถูกร้อง นอกจากนั้นก็มีหนังสือจากธนาคารหลายฉบับที่ส่งมาแจ้งผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะได้ขอยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติมต่อผู้ร้อง และการตรวจสอบดังกล่าวนี้ ก็พบบัญชีเงินฝากธนาคารที่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นด้วย

จากหลักฐานดังกล่าว จึงเห็นได้ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น มีการดำเนินการเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องอยู่ก่อนแล้ว และพบข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอย่างถูกต้อง แม้ผู้ถูกร้องจะได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติมหรือไม่ก็ตาม

อนึ่ง การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติมของผู้ถูกร้องนั้น เกิดขึ้นหลังจากรบกำหนดที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อพ้นจากตำแหน่ง เป็นเวลากว่าหนึ่งปี อีกด้วย

นอกจากนั้น การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องในครั้งแรกนั้น ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินน้อยกว่าที่ตนเองมีอยู่จริง ทั้งตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบภายหลัง และตามที่ได้ยื่นเพิ่มเติมเป็นสัดส่วนที่มาก กล่าวคือ

ก. ทรัพย์สินที่เป็นตัวเงินมีอยู่ทั้งหมด ประมาณสองพันล้านบาท แต่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพียงประมาณแปดสิบล้านบาทเท่านั้น

ข. ทรัพย์สินที่เป็นที่ดิน มีมูลค่าประมาณสองร้อยกว่าล้านบาท แต่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาประมาณเพียงหนึ่งร้อยล้านบาท

ค. ทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรส ระบุว่าไม่มีทรัพย์สินและหนี้สินแต่อย่างใดในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เพราะหลักฐานที่ผู้ร้องนำมาแสดงทำให้ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องในประเด็นที่ว่า ผู้ร้องอาศัยข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติม มากล่าวหาผู้ถูกร้องนั้น ฟังไม่ขึ้น

ทั้งนี้ เพราะมีหลักฐานปรากฏชัดว่า ผู้ร้องเองได้มีกระบวนการสืบหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความถูกต้องของบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคนอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน และดำเนินกระบวนการดังกล่าวก่อนที่ผู้ถูกร้องจะได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติมด้วย ซึ่งปรากฏหลักฐานเป็นเอกสารหลายฉบับ จากหลายที่มา (เช่น หนังสือจากธนาคารต่างธนาคารกัน แต่อ้างถึงหนังสือของผู้ร้องฉบับเดียวกัน)

และเมื่อพิจารณาจากทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ร้องตรวจพบ ก็ปรากฏว่าเป็นเพียงทรัพย์สิน บางส่วนของทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ถูกร้องที่ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้เท่านั้น ยังมีทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องอีกมากที่ผู้ร้องยังตรวจไม่พบ และผู้ถูกร้องได้ยื่นเพิ่มเติมในภายหลัง แต่ผู้ร้องก็ใช้ข้อมูลของตัวเองเป็นสำคัญในการพิจารณา และเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญ หากได้ใช้ข้อมูลของผู้ถูกร้องที่ได้ยื่นเพิ่มเติมไม่ และข้อมูลที่ผู้ร้องตรวจพบนั้น ส่วนใหญ่มีหลักฐานการตรวจพบเกือบทุกรายการ

ในทำนองเดียวกัน จำนวนทรัพย์สินที่ผู้ถูกร้องแสดงในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทั้งสองครั้งนั้น แตกต่างกันในสาระสำคัญอย่างยิ่ง กับทรัพย์สินที่มีอยู่จริงจนยากที่จะ

กล่าวได้ว่า เป็นการรวบรวมทรัพย์สินทั้งหมดไม่ครบ หรือกรณีขาดตกบกพร่องในรายละเอียด กรณีนี้พิจารณาได้จากสัดส่วนของจำนวนทรัพย์สินที่ไม่ได้ยื่นแสดงฯ มีมากกว่าทรัพย์สินที่มีอยู่จริงมากหลายเท่า เช่น ในกรณีของทรัพย์สินที่เป็นตัวเงินนั้น ทรัพย์สินที่มีอยู่มากกว่าที่ได้ยื่นในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ถึงยี่สิบเท่า (ยื่นแสดงฯ ไม่ถึงหนึ่งร้อยล้านบาท แต่มีจริงกว่าสองพันล้านบาท) หรือกรณีอสังหาริมทรัพย์ก็แตกต่างกันถึงเท่าตัว (ยื่นแสดงฯ มูลค่าประมาณหนึ่งร้อยล้านบาท แต่มีจริงมูลค่าประมาณสองร้อยล้านบาท)

ธรรมดาวิญญูชนนั้น แม้จะมีฐานะดีเพียงไร จนไม่สามารถจำได้ว่าตนเองมีทรัพย์สินเป็นจำนวนครบถ้วนเท่าใดกันแน่ แต่กระนั้นก็ตาม ย่อมน่าจะประมาณได้คร่าวๆ ว่าตนเองมีทรัพย์สินอยู่เท่าไร ทั้งผู้ถูกร้องนั้นเป็นนักธุรกิจผู้ประสบความสำเร็จ และประกอบธุรกิจของตนด้วยสัมมาอาชีพตลอดมา ก็ย่อมควรรู้ได้ว่า ทรัพย์สินของตนน่าจะมิอยู่ไม่ต่ำกว่าหลักพันล้าน ถึงสองพันล้านบาทเป็นแน่ แม้ผู้ถูกร้องจะให้ผู้อื่น (ได้แก่เลขานุการ) เป็นผู้รวบรวมและกรอกบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ก็ตาม แต่หากผู้ถูกร้องได้อ่าน ตรวจสอบและลงชื่อในบัญชีฯ ดังกล่าวแล้วด้วยความรอบคอบ และระมัดระวังเยี่ยงวิญญูชนพึงปฏิบัติในการตรวจพิจารณาลงนามในเอกสารสำคัญแล้ว ก็น่าจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นผู้ร้องนั้นไม่ถูกต้องอย่างแน่นอน ในการที่แสดงรายการทรัพย์สินที่เป็นเงินสดของตนเป็นจำนวนไม่ถึงหนึ่งร้อยล้านบาท และควรที่จะให้เลขานุการหรือผู้รวบรวมไปรวบรวมทรัพย์สินมาให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด แต่ผู้ถูกร้องก็ได้ลงนามในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่เห็นได้ชัดเจนว่าไม่น่าจะถูกต้อนั้น เช่นนี้ย่อมชี้เจตนาว่า ผู้ถูกร้องรู้อยู่แล้วว่าบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไม่ถูกต้อง แต่ก็ได้ลงชื่อและยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยไม่ได้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องเลย จนกระทั่งเวลาผ่านไปเกินหนึ่งปี นับแต่การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีพ้นจากตำแหน่ง

นอกจากนั้น ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของกลุ่มสมรสมาเลย โดยแจ้งว่ากลุ่มสมรสไม่มีทรัพย์สินและหนี้สินใด ๆ โดยแม้จะยื่นแสดงภายหลัง แต่ก็เกินกำหนดที่ต้องยื่นไปนาน ซึ่งเข้าองค์ประกอบของมาตรา ๒๕๕ แล้ว คือถือว่าไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของกลุ่มสมรส ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑

ทั้งนี้ผู้ถูกร้องเองก็รู้หรือควรจะรู้ได้บ้างว่า คู่สมรสนั้น น่าจะมีทรัพย์สินอยู่บ้างเพียงไร ไม่น่าจะถึงกับไม่มีทรัพย์สินและหนี้สินใด ๆ ที่ต้องแสดงเลย เพราะตามข้อเท็จจริงแล้วคู่สมรส มีทรัพย์สินมูลค่ากว่าเจ็ดสิบล้านบาท การที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ทั้งสองครั้งว่าคู่สมรสไม่มีทรัพย์สินใด ๆ เลยนั้น ย่อมเห็นได้ชัดว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สินด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ในส่วนบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรส

ดังนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้อง รู้หรือควรรู้ว่ารายการทรัพย์สินที่ยื่นมาตามบัญชีแสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อครั้งเข้ารับตำแหน่งและเมื่อพ้นจากตำแหน่งตามที่เลขานุการจัดทำให้นั้น ไม่ถูกต้อง แต่ผู้ถูกร้องก็ละเลยความไม่ถูกต้องนั้นเสีย และลงลายมือชื่อในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินและยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หมายเป็นกรณีการรวบรวมทรัพย์สินทั้งหมดไม่ครบ หรือกรณีขาดตกบกพร่องในรายละเอียดปลีกย่อยไม่ จึงเห็นว่าผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สินด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบในบัญชีแสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สินทั้งในส่วนของตนและคู่สมรส

ประเด็นที่สาม ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งและต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้ว ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ ก่อนที่ ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ถือได้ว่า วันที่พ้นจากตำแหน่งคือ วันที่พ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริง คือ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงต้องห้าม มิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓

ด้วยเหตุผลทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายวิฑูรย์ ภัทรเลาะห์ จงใจยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง ที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ